

De lessen van India

HARMONIE IN EXTREMEN

Hier komt één van de oudste talen ter wereld vandaan. Miljoenen westerlingen laten zich inspireren door haar spiritualiteit. Er wonen een miljard mensen en het heeft één van de snelst groeiende economieën ter wereld. Dit is moeder India, een kleurrijke wereld waar extremen elkaar harmonieus ontmoeten.

Tekst en foto's: Esther Voet

Delhi: smerig, chaotisch, vochtig, druk en luidruchtig. Met koeien op straat die je, als je niet uitkijkt, omverlopen als de tuktuks dat al niet doen. De met uitlaatgassen vergiftigde lucht vult onze longen, maar we móeten door het spitsverkeer heen, willen we de volgende dag de trein kunnen nemen naar Varanasi, India's heilige stad. Ook in het kantoortje van de spoorwegen is het druk en chaotisch. Na twee uur wachten zijn we dan aan de beurt: in welke klasse willen we zitten? Willen we de dag- of de nachttrein? Met of zonder beddengoed? Bij een ander loket rekenen we af en dan gaat het in het verstikkende verkeer terug naar de andere kant van de stad. Op hoop van zegen, want die instelling heb je op alle fronten nodig in India. Zoals in het verkeer, ten aanzien van je gezondheid én met het reizen per trein naar Varanasi, want alles verliep zo rommelig dat we ons afvragen of we niet gewoon zijn opgelicht. Maar het tegendeel wordt de volgende dag bewezen: de trein rijdt op tijd het station binnen. Op de borden op de wagons staan toch duidelijk onze namen en we komen nog op de goede plaatsen te zitten ook. India, land van immense armoede en onvoorstelbare rijkdom, van met sneeuw bedekte bergtoppen van de Himalaya in het noorden, de droogte van de Tharwoestijn in het westen en de tropische provincies en het zuiden en het oosten.

SMELTKROES

Een even zo grote verscheidenheid vinden we terug in de Indiase bevolking. Dit land streefde kortgeleden het inwoneraantal van één miljard voorbij. India is een enorme smeltkroes van volken en religies, die in het verleden afwisselend meer en minder succesvol met elkaar samenleefden. De grootste tegenpolen vormen de hindoes en de moslims. Tot de onafhankelijkheid waren ook de westelijke en oostelijke provincies onderdeel van

het grote India. Maar tot groot verdriet van Mahatma Gandhi splitste de voormalige Britse kolonie zich op in Pakistan in het westen, India op het schiereiland en Bangladesh in het oosten, wat een enorme, gewelddadige volksverhuizing tot gevolg had. Pakistan en Bangladesh werden islamitisch. Vooral tussen Pakistan en India heersen tot op de dag van vandaag grote spanningen, die zich concentreren rond de provincie Kashmir in het noorden, alhoewel er recentelijk een belangrijke toenadering is gedaan door de Pakistaanse president Musharraf met een reëel vredesvoorstel.

ALCOHOLVRIJ

Ook in India zelf heerst verdeeldheid, een soort ambivalentie die we al snel ontdekken als we van de ene staat naar de andere trekken. Het westelijk gelegen Gujarat bijvoorbeeld is een staat waar islamitische regels heersen. Daar zul je geen alcoholische dranken vinden in de restaurants. Als we in de hoofdstad Ahmadabad een gerenommeerd restaurant binnengaan, hebben we onze eigen 'cola' bij ons. De bedienden doen alsof hun neus bloedt. Ze kennen de trucs van de toeristen om aan het einde van een vermoeiende dag toch even te kunnen genieten van een aperitief. In Delhi is het een heel ander verhaal. Hoewel hindoes geen grote drinkers zijn, is alcohol voor een habbekrats verkrijgbaar. Provincies als Gujarat zijn vaak het toneel geweest van onlusten tussen moslims en hindoes. Zo nu en dan is er een enorme geweldsexplosie tussen de twee bevolkingsgroepen. Maar daar merken we tijdens onze reizen door dit land helemaal niets van. Integendeel! De Indiër met wat voor religie dan ook, blijkt over opzienbarend veel tolerantie te beschikken, een eigenschap die deze enorm contrasterende culturele lappendeken leefbaar maakt.

MYSTIEK EN SPIRITUALITEIT

Tachtig procent van de Indiase bevolking is hindoe. En nergens anders wordt het hindoeïsme intenser beleefd dan in Varanasi. Een stad doordrongen van mystiek en spiritualiteit. Voor de hindoes is deze stad aan de heilige rivier de Ganges de navel van de wereld, het centrum. Het gevoel van heiligheid valt niet te ontkennen, zeker niet tijdens een boottocht in de roze gekleurde ochtendnevel. Mantra's, heilige gezangen in het Sanskriet, schallen ons tegemoet vanaf de ghats, de trappen die vanaf de oever richting de Ganges lopen en waarop het hele leven zich voor ons ontvouwt. We zien vrouwen in de rivier de was doen, mannen hun haren wassen en saddhu's ('heilige'

Sprookjesachtige steden zoals het blauwe Jodhpur.

mannen) bidden. Er drijft iets in de rivier, dichterbij gekomen blijkt dat het stoffelijke overschot te zijn van een zwangere vrouw. Die worden niet gecremeerd op de crematieghat, maar in de rivier gegooid, net zoals saddhu's, kinderen en mensen met een besmettelijke ziekte. Onvoorstelbaar dat hier niet om de haverklap enorme epidemieën uitbreken, want de Ganges is in wezen niets meer dan een enorm open riool waar lustig in gebadderd en zelfs van gedronken wordt.

Het leven en de dood gaan hier gebroederlijk hand in hand.

HET TROUWEN EN DE DOOD

Eenmaal aan land zien we overal mensen bloemen leggen en melk gieten over altaren die bestaan uit opstaande stenen, de fallus van Shiva, de uit een drie-eenheid bestaande oppergod. Shiva, de schepper en vernietiger, is zeer populair. Het leven en de dood gaan hier gebroederlijk hand in hand. Zo is er een hospice, waar mensen in vrede kunnen sterven. Oude vrouwen bedelen er om hout voor hun brandstapel, want verbrand worden op de oever van de Ganges in deze heilige stad Varanasi, is de mooiste dood die je als hindoe kan overkomen. De hospice ligt op nog geen 25 meter van de hoofdghat, de Dasasvamedha-ghat, waar het de hele dag een komen en gaan is van bruidspartjes. Jongens - mannen kunnen we ze echt nog niet noemen - in witte uniformen met een rode tulband en meisjes in rood en goud met de handen en voeten rood van de henna. Hier, op deze ghat, vinden we Babaji. Babaji is een saddhu. Hoe oud hij precies is weet hij niet en hij bezit niets dan de lompen aan zijn lijf, een trommeltje met een leesbrilletje en wat kleinigheidjes en het pakje sigaretten dat hij zo nu en dan van reisgidsen en andere 'vrienden' krijgt toegestopt.

ALLEMAAL EGO

Babaji eet maar één keer per dag, "Meer dan voldoende, een maal dat precies in mijn handpalm past, meer heb ik niet nodig," vindt hij. Hij is een ascet en heeft van alle materie afstand gedaan. Want volgens Babaji "gaat de wereld ten onder aan het feit dat het nooit genoeg is voor de mens. Het is allemaal ego. Dat ego wil altijd meer. Dat is de duivel, die kan geen stop zeggen. Maar er is ook een heilig deel dat ieder mens in zich heeft." En Babaji heeft dat heilige deel tijdens zijn leven vergroot, zodat hij zich nu heilige man mag noemen. Babaji leeft in het zalige niets, van seconde tot seconde, helemaal in het nu, "Want het leven is als water, het kan je overal brengen, wáár maakt niet uit. Dat is wat jullie westerlingen niet doorhebben, jullie vinden alles zo belangrijk, maar beseffen niet dat de persoonlijkheid er helemaal niet toe doet," giechelt hij. "Onthechten, daar gaat het om." Babaji is intens gelukkig met zijn leven: "Omdat ik niets nodig heb." Heeft hij nog een tip voor ons? Glimlachend antwoordt hij: "Spreek niet te veel, want dan komen de leugens vanzelf."

Er zijn ook wel andere saddhu's die, laten we zeggen, nog niet zo ver zijn als Babaji. Die een mooi uitkijkplekje over de Ganges innemen en echt voor het fototoestel van de toeristen gaan zitten en voordat ze op de foto worden gezet even checken of hun haar wel goed zit. Zo verdienen ze een fooi. Ach, de ene saddhu is de andere niet.

SPROOKJESACHTIGE STEDEN

Het vochtige Varanasi contrasteert met het dorre woestijngebied van Rajasthan. Deze staat is bekend om zijn prachtige forten van oude maharadja's en sprookjesachtige steden zoals het blauwe Jodhpur, blauw geschilderd omdat dat de kleur is van de brahmanen, de priesterkaste, waarvan in deze stad veel leden wonen. En dan is er het rode Jaipur en Bikaner. De prachtige forten beconcur-

renen elkaar in schoonheid. Jaisalmer is de stad die het verst de woestijn inligt. De weg ernaartoe is dor. Lemen huisjes verzinken met hun schutkleur in het landschap. De eentonigheid wordt doorbroken door de gewaden van de vrouwen: gifgroen, knalrood, dieppaars, sprekend roze, helblauw en vlamvend oranje. Jaisalmer zelf lijkt in het late middaglicht als een gouden fantoom uit de woestijn op te rijzen. Het is een rijke stad, mede dankzij de hordes toeristen die van hieruit per kameel een tocht door de woestijn maken. Hier ontmoeten we ook mevrouw Singh die in haar restaurant met uitzicht op het stadspaleis de heerlijkste vegetarische gerechten voorzet: aardappeltjes in curry, met Indiase kaas en cashewnoten gevulde tomaten... Haar versgebrande noten zijn een wereld van verschil met de cashews die in Nederland worden verkocht.

Overall in India kun je met Engels terecht, maar mevrouw Singh's Engels is perfect: "De helft van het jaar woon ik in Australië", vertelt ze. "Mijn zoon studeert daar nu ook. De andere helft van het jaar ben ik hier, thuis, in Jaisalmer. Hier wil ik ook naar terugkeren als ik ouder ben, want er gaat toch niets boven India." 's Avonds vertonen Rajastaanse vrouwen in zwarte gewaden de mooiste danskunsten in één van de paleizen; nu omgetoverd tot hotel. Ze dansen elegant met Arabische invloeden, heel anders dan een week geleden toen we in Uttar Pradesh vrouwen bewonderden tijdens een bijzondere dans met opeengestapelde potten.

ZIEL IN MIER

In het zuiden van Rajasthan verandert het landschap, het wordt groener en bergachtig, dit is één van de oudste geologische gebieden ter wereld met bergen van glimmend mica. Hier, in een verlaten vallei, staat de vijftiende eeuwse jaintempel van Ranakpur. Een magnifiek bouwwerk, helemaal opgetrokken uit marmer met 1444 zuilen waarvan er niet twee dezelfde zijn. Het jaïnisme is 3000 (!) jaar oud.

Jaïns streven in hun leven naar spirituele onafhankelijkheid, beschouwen al wat leeft als gelijkwaardig en belijden een ultieme vorm van pacifisme. Je ziet ze met bezempjes de straat schoonvegen zodat ze geen insecten doodtrappen, want jaïns geloven net zoals hindoes en boeddhisten in karma en reïncarnatie. Je weet nooit wat voor ziel er in een mier kan zitten en je wilt in ieder geval niet de dood van een levend wezen op je geweten hebben. Zelfs bepaalde planten zijn niet eetbaar voor de jaïns, omdat die niet geschapen zijn om te eten. Maar hun gratis keuken bij de tempel wordt druk bezocht. Het is er schoon - om door een ringetje te halen - en het eten smaakt ons uitstekend. Bij de 700 jaar oude boom van de tempel spreken we één van de priesters. Ze komen ongevraagd op ons af om van alles over hun geloof te vertellen, of jou te vertellen wie je bent. "Je bent geen volgeling, maar een leider. Volg je bestemming." Bij dit soort goedbedoelde adviezen die overal in India, gevraagd of ongevraagd, gegeven worden, is het moeilijk het kaf van het koren te scheiden. Maar hoe dan ook, het

Harmonie in extremen, vol heerlijk exotische ambivalentie.

is een volk dat graag contact maakt, altijd om een praatje verlegen zit en waar de tanden regelmatig bloot gelachen worden. Zoals in Udaipur bij dat oude vrouwtje dat in een paar uur op een stokoude Singer een blouse in elkaar naait. Dochters en kleindochters mogen de machine niet aanraken. Het is háár bezit en een ieder die te dicht in de buurt komt krijgt met een grote grijns een tik op de vingers. En dan dat jongetje in Orchha dat trots zijn volledig versierde koe door de straten loodst. De manier waarop hij met het heilige beest communiceert is ontroerend, hij

is helemaal met het rund vergroeid. En dan is er de beeldschone marktkoopvrouw in Nawalgarh die maar niet kan begrijpen waarom we nu uitgerekend háár op de kiek willen zetten, ze is maar een kardamon verkoopster!

ONAFSCHEIDELIJK ZWAARD

Terug in Delhi. Het aantal tempels is hier talloos, van eeuwenoud tot verbazingwekkend modern, zoals de beroemde Lotustempel van de bahai, een ander wereldgeloof dat hier in India is vertegenwoordigd. En dan is er nog die andere, belangrijke Indiase bevolkingsgroep, de sikhs. Als vrouw in India wil je het liefst in een sikhfamilie geboren worden. Vrouwen doen volledig mee aan de erediensten en staan op gelijke voet met de man. De uitleg die we over het sikhgeloof krijgen wordt dan ook gegeven door een montere dame die ons op het hart drukt geen sigaretten de tempel mee in te nemen; drugs op een heilige plek zijn ten strengste verboden: "u zou de tempel ontheiligen!" De bewakers in de tempel dragen lange indigokeurige gewaden en de tekenen van het sikhisme: (gele) tulbanden, een zilveren armband en hun onafscheidelijke zwaard. Alhoewel de sikhs nog geen twee procent van de Indiase bevolking uitmaken, is hun invloed groot. Je vindt ze op hoge posten of als succesvolle zakenlieden. En dan zijn er nog duizenden variaties op deze hoofdgeloven en spreken we nog niet over de lokale bijgeloven. Het is een wonder dat hier niet voortdurend een burgeroorlog woedt. Waarschijnlijk komt dat omdat het grootste deel van de Indiërs vanuit hun gevoel voor spiritualiteit een soort 'live and let live'-mentaliteit hebben ontwikkeld, waar menig westerling iets van kan leren.

GEMOEDELIJK

India is een soms groezelige maar in ieder geval bruisende en dynamische smeltkroes. Het land is een kei op het gebied van informatica, maar op het platteland leeft men nog zoals in de middeleeuwen en doen de uitwerpselen van de koeien dienst als brandstof en als schalen om graan op te drogen. Nergens is zo veel spiritualiteit als in dit land, waar werkelijk van álles wordt aanbeden. We horen het zangerige Allah oe Akbar, maar ook zien we vrouwen vol devotie melk offeren aan heilige ratten in de speciaal voor deze beestjes gebouwde marmeren Karni Mata tempel in Deshnoke. Al deze stromingen, rijk en arm, ultramodern of nog in de middeleeuwen levend, bestaan relatief gemoedelijk naast elkaar. Harmonie in extremen, vol heerlijk exotische ambivalentie, dát is India. ■